ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marie Žiškové a soudců JUDr. Josefa Baxy a JUDr. Lenky Kaniové v právní věci **žalobkyně: S. K.**, zastoupené Mgr. Alexandrem Vaškevičem, advokátem se sídlem Františkánská 7, 301 00 Plzeň, proti **žalovanému Ministerstvu vnitra ČR**, se sídlem Nad Štolou 3, poštovní schránka 21/OAM, 170 34 Praha 7, v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 28. 2. 2003, čj. OAM – 483/VL-19-08-2003, o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 28. 11. 2003, čj. 24 Az 1043/ 2003 - 24,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá**.

II. Žalobkyně **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

III. Žalovanému **se nepřiznává** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

Rozhodnutím žalovaného ze dne 28. 2. 2003 byla podle § 16 odst. 1 písm. g) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky (zákon o azylu) jako zjevně nedůvodná zamítnuta žádost žalobkyně o udělení azylu, bylo rozhodnuto, že se jí azyl podle § 13 odst.1, 2 a § 14 zákona o azylu azyl neuděluje a bylo rozhodnuto, že se na ní nevztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu.

Ze správního spisu vyplývá, že žalobkyně podala dne 4. 2. 2003 žádost o udělení azylu, kterou odůvodnila tím, že její manžel v červnu roku 2000 prohrál vysokou částku v kartách a velmi se zadlužil, od té doby ji začaly obtěžovat osoby, kterým manžel dlužil

peníze a požadovaly zaplacení manželova dluhu; manžel odešel ze společné domácnosti, byla však stále obtěžována manželovými věřiteli a ti vyhrožovali jí i dětem; manžel poté, kdy mu sdělila, že se obrátí na policii, ji zbil. Psychicky se zhroutila, má strach o svůj život a život svých dětí a proto odjela z Ukrajiny. V protokolu o pohovoru k žádosti o udělení azylu, který byl v souladu s § 23 odst. 1 zákona o azylu proveden dne 19. 2. 2003, žalobkyně rozvedla, že věřitelé ji vyhledali celkem čtyřikrát, dotazovali se manžela a požadovali po ní, aby dluh splatila, jednou ji odvezli do lesa a šest hodin zadržovali v automobilu, požadovali splacení dluhu a vyhrožovali, že ublíží jejím dětem; když manželovi vše sdělila, tak ji uhodil, toto napadení oznámila policistovi, který pak manželovi uložil pokutu. To, že je obtěžována manželovými věřiteli, policii neoznámila, měla za to, že by jí policie nepomohla a také se bála; z obavy o život svých dětí se neobrátila o pomoc ani na jiné orgány. Před odjezdem z Ukrajiny děti odvezla k příbuzným. V České republice nejprve pobývala na základě uděleného turistického víza a nelegálně zde pracovala; po ukončení platnosti víza zde pobývala nelegálně; poté, kdy jí bylo uděleno správní vyhoštění požádala o udělení azylu. Vstupem do azylového řízení žalobkyně se hodlala ukrýt před vyděrači, legalizovat zde svůj pobyt a vyhnout se správnímu vyhoštění. Žalovaný zamítavé rozhodnutí odůvodnil tím, že problémy žalobkyně ve vlasti nebyly zapříčiněny její rasou, náboženstvím, národností, příslušností k určité sociální skupině či zastávání určitého politického názoru, ale byly způsobeny nemožností splatit dluh, který vznikl jejímu manželovi. Potíže žalobkyně na Ukrajině nelze podle žalovaného považovat za důvody pro azylové řízení relevantní, jelikož nevznikly z důvodů ustanovení § 12 zákona o azylu, ale jejich vznik měl výhradně osobní a finanční podtext a byl veden ze strany soukromých osob. Rovněž snaha o legalizaci pobytu a snaha vyhnout se správnímu vyhoštění nespadá pod ochranu azylového zákona. Žalovaný se v odůvodnění rozhodnutí zabýval též hodnocením, zda žalobkyně splňuje důvody pro udělení azylu podle § 13 odst. 1 a 2 a podle § 14 zákona o azylu a dospěl k závěru, že tomu tak není.

Žalobou podanou Krajskému soudu v Ostravě dne 7. 3. 2003 se žalobkyně domáhala zrušení shora uvedeného rozhodnutí žalovaného. Namítala procesní vady správního řízení, které vydání napadeného rozhodnutí předcházelo, a to, že se žalovaný její žádostí nezabýval odpovědně a svědomitě a porušil tak ustanovení § 3 odst. 3 správního řádu, že v rozporu s § 3 odst. 4 správního řádu nevyšel ze spolehlivě zjištěného stavu věci a nevedl azylové řízení tak, aby posílil žalobkyninu důvěru ve správnost jeho rozhodování a žalobkyně rozhodnutí žalovaného nepovažuje za přesvědčivé, že žalovaný v rozporu s § 32 odst. 1 správního řádu nezjistil přesně a úplně skutkový stav věci a za tím účelem si neopatřil potřebné podklady pro rozhodnutí, že v rozporu s § 33 odst. 2 správního řádu nedal žalobkyni možnost se před vydáním rozhodnutí vyjádřit k podkladům rozhodnutí a způsobu jejich zjištění a konečně namítala i porušení § 46 a § 47 odst. 3 správního řádu tím, že rozhodnutí nevycházelo ze spolehlivě zjištěného stavu věci, nevypořádalo se se všemi provedenými důkazy a že je nepřesvědčivé. Žalobkyně též namítala, že žalovaný porušil i ustanovení § 12 a § 91 zákona o azylu; má za to, že podmínky pro udělení azylu splňuje a že se na ni vztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu. Pokud jde o skutkové důvody, žalobkyně odkázala na svou žádost o udělení azylu, protokol s ní sepsaný, a na ostatní spisový materiál žalovaného. V čem konkrétně měla spočívat namítaná procesní pochybení žalovaného a tvrzená nezákonnost napadeného rozhodnutí žalobkyně v žalobě blíže neuvedla.

Krajský soud v Ostravě rozsudkem ze dne 28. 11. 2003 žalobu zamítl. S odkazem na § 12 zákona o azylu krajský soud uzavřel, že problémy, kterými žalobkyně odůvodnila žádost

o azyl, byly problémy se soukromými osobami, které požadovaly vrácení dluhu manžela, motivem jejich jednání nebylo pronásledování žalobkyně z důvodů uvedených v § 12 zákona o azylu, ale jejich snaha o vrácení dlužné částky a žalobkyně sama se na policii ani jiné státní orgány s žádostí o pomoc neobrátila, takže nelze dospět k závěru, že by tyto orgány nebyly schopny jí poskytnout odpovídající ochranu. Podle krajského soudu proto žalovaný postupoval správně, jestliže žalobkyninu žádost jako bezdůvodnou zamítl. Soud se rovněž zabýval závěry žalovaného o nevztažení překážky vycestování podle § 91 zákona o azylu a shledal tyto závěry souladnými se zákonem a pokud jde o výrok o neudělení azylu žalobkyni podle § 14 zákona o azylu dospěl k závěru, že jde o výrok nadbytečný, neboť skutečnosti, na základě nichž je žádost zamítnuta podle § 16 zákona o azylu jsou v zákoně zařazeny mezi důvody obecně vylučující udělení azylu, tj. včetně udělení azylu z humanitárních důvodů. Soud též přezkoumal postup žalovaného v řízení a žalobkyní obecně vytýkané vady řízení neshledal opodstatněnými.

Proti rozsudku krajského soudu podala žalobkyně (dále též „stěžovatelka“) včas kasační stížnost, opírající se o důvod uvedený v § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. Podle stěžovatelky krajský soud (a stejně tak i žalovaný) nesprávným způsobem posoudil právní otázku, zda lze na případ žalobkyně vztáhnout ustanovení § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu. Žalobkyně se ve své domovské zemi dostala do problémů v souvislosti s dluhem manžela, bylo jí vyhrožováno vyděrači a byla jimi fyzicky napadána. Na policii se neobrátila proto, že by se tím její situace ještě zhoršila, neboť si byla vědoma spojení organizovaných zločineckých struktur s policií a věděla, že by stejně ničeho nedosáhla, naopak hrozilo jí nebezpečí neoprávněného postihu právě ze strany policie. Žalobkyně je přesvědčena, že pokud státní aparát umožňuje prorůstání zločineckých struktur do státních orgánů a zejména policie, pak se v podstatě podílí na činnosti těchto organizovaných zločineckých struktur. Podle žalobkyně je patrné, že je ve své zemi státem diskriminována, a to jen proto, že nepatří do sociální skupiny členů zločineckých struktur, které státní aparát podporuje. Žalobkyně je proto přesvědčena, že splňuje podmínky pro udělení azylu podle § 12 písm. b) zákona o azylu. V této souvislosti upozornila i na čl. 65 metodologické Příručky procedur a kritérií pro přiznání postavení uprchlíka.

Dále se stěžovatelka dovolávala kasačního důvodu obsaženého v § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. [formálně částečně označeného i jako důvod uvedený v § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., obsahově však mířícího k důvodu uvedenému v § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s.]. Žalovaný podle ní provedl nedostatečné dokazování; nepřihlédl přitom k velmi omezeným možnostem stěžovatelky coby žadatelky o udělení azylu, jak prokázat perzekuci v zemi původu. Krajskému soudu stěžovatelka vytkla i to, že nepřezkoumal dodržení procesních předpisů ze strany žalovaného, což učinit měl, byť stěžovatel v žalobě poukazoval na vady správního řízení jen v obecné rovině. Minimálně se měl zabývat tím, zda žalovaný ve správním řízení provedl dostatečné dokazování a zda jeho rozhodnutí bylo dostatečně odůvodněno. Ze všech uvedených důvodů stěžovatelka navrhla, aby Nejvyšší správní soud zrušil napadený rozsudek krajského soudu a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Závěrem stěžovatelka požádala o to, aby její kasační stížnosti byl přiznán odkladný účinek; tato žádost se, s ohledem na zamítnutí kasační stížnosti, stala bezpředmětnou.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené rozhodnutí krajského soudu v mezích důvodů vymezených stížnostními body (§ 109 odst. 3 s. ř. s.) a shledal kasační stížnost částečně nepřípustnou; ve zbytku ji pak zamítl jako nedůvodnou.

Podle § 104 odst. 4 s. ř. s. není kasační stížnost přípustná, opírá-li se jen o jiné důvody, než které jsou uvedeny v § 103, nebo o důvody, které stěžovatel neuplatnil v řízení před soudem, jehož rozhodnutí má být přezkoumáno, ač tak učinit mohl.

Žalobkyně v žalobě pouze obecně namítala nezákonnost závěru žalovaného o tom, že podmínky pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu nesplňuje a neuvedla, v jakých konkrétních právních důvodech měla tato nezákonnost spočívat; krajský soud nepochybil, jestliže závěry konfrontoval s obsahem správního spisu a rozhodnutí žalovaného shledal v souladu se zákonem. Uvádí-li stěžovatelka až nyní v kasační stížnosti že splnění podmínek pro udělení azylu v jejím případě spočívá v tom, že je ve své vlasti diskriminována proto, že nenáleží k sociální skupině členů zločineckých struktur, které státní aparát podporuje a s nimiž prorůstá, uvádí tak nové skutečnosti, k nimž Nejvyšší správní soud nemůže přihlížet (§ 109 odst. 4 s. ř. s.). Tento důvod kasační stížnosti je tak podle § 104 odst. 4 s. ř. s. důvodem nepřípustným, neboť stěžovatelka jej neuplatnila v řízení před krajským soudem, ačkoliv tak mohla učinit.

Co se týče stížnostních námitek vytýkajících krajskému soudu, že náležitě nezkoumal vady správního řízení a nezrušil správní rozhodnutí napadené žalobou, ačkoli žalovaný své rozhodnutí založil na nedostatečném dokazování a ani je uspokojivě neodůvodnil, Nejvyšší správní soud je neshledal důvodnými.

Na vady řízení před správním orgánem upozornila stěžovatelka již v řízení před krajským soudem; učinila tak však na standardním formuláři pro žalobce v azylových věcech, který obsahoval pouze obecné výtky týkající se procesních pochybení žalovaného správního orgánu v průběhu řízení o udělení azylu.

Nejvyšší správní soud se ztotožnil s krajským soudem v závěru, že neshledal v řízení před žalovaným správním orgánem, které vyústilo v zamítnutí stěžovatelčiny žádosti o udělení azylu jako zjevně nedůvodné, vady, pro něž by měl napadené správní rozhodnutí zrušit. Správní orgán vycházel v řízení ze stěžovatelčiny žádosti o udělení azylu, doplněné ručně psaným prohlášením o důvodech žádosti, a z protokolu o pohovoru provedeném v souladu s § 23 zákona o azylu. Z žádné z těchto písemností nevyplynulo, že by stěžovatelka tvrdila některý z důvodů pro udělení azylu; žalovanému tedy nevznikla povinnost provádět dokazování ohledně existence některého z azylových důvodů taxativně vypočtených v § 12 zákona o azylu. Stěžovatelčino tvrzení o tom, že byla v zemi původu vystavena výhrůžkám ze strany soukromých osob, může snad svědčit o stavu obecné kriminality na Ukrajině; azylové řízení však neslouží k tomu, aby správní orgán snášel důkazy o míře a povaze obecně kriminálních činů v zemích původu žadatelů o azyl – byť i byly zaměřeny proti nim osobně a přispěly k jejich odchodu ze země – nýbrž ke zjištění či vyvrácení existence důvodů pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu.

Ani námitce vytýkající žalovanému nedostatečné odůvodnění rozhodnutí nelze vyhovět. Žalovaný po provedení důkazů písemnostmi shromážděnými v řízení uzavřel, že stěžovatelka se nedovolávala žádného z důvodů vedoucích k udělení azylu, a naopak potvrdila, že o azyl požádala kvůli obavám z výhružek soukromých osob vymáhajících na ní manželův dluh a z důvodu snahy o legalizaci svého pobytu v České republice. Žalovaný opřel své rozhodnutí o ustanovení § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu, neboť stěžovatelčiny výpovědi nesvědčily o tom, že by mohla být v zemi původu vystavena pronásledování za uplatňování politických

práv a svobod nebo z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má (§ 12 zákona o azylu). Za takového stavu věcí pak nelze rozhodnutí považovat za nedostatečně odůvodněné. Své důvody a svůj myšlenkový postup pak v rozhodnutí náležitě popsal.

Nejvyšší správní soud tedy zhodnotil první stížnostní námitku jako nepřípustnou; námitky vytýkající žalovanému nedostatečně provedené dokazování a nedostatečně odůvodněné rozhodnutí pak shledal nedůvodnými. Jelikož v řízení nevyšly najevo ani žádné jiné vady, k nimž musí kasační soud přihlížet z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 s. ř. s.), Nejvyšší správní soud kasační stížnost zamítl jako nedůvodnou (§ 110 odst. 1 věta druhá s. ř. s.).

O náhradě nákladů řízení rozhodl Nejvyšší správní soud v souladu s ustanovením § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalobkyně nemá právo na náhradu nákladů řízení, neboť ve věci neměla úspěch; žalovanému správnímu orgánu, kterému by jinak jakožto úspěšnému účastníku řízení právo na náhradu nákladu řízení příslušelo, náklady řízení nevznikly.

P o u č e n í : Proti tomuto rozhodnutí nejsou opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 26. 5. 2004

JUDr. Marie Žišková
předsedkyně senátu